

Шевчук О. А.

д-р. екон. наук, доцент

ORCID ID: 0000-0003-4117-1474;

Юраш О. В.

магістрант ФЕА

Національний технічний університет України

«Київський політехнічний інститут імені Ігоря Сікорського»,

м. Київ, Україна

ORCID ID: 0000-0002-8607-8452

КЛЮЧОВІ НАПРЯМИ РОЗВИТКУ УКРАЇНИ В ПОВОЄННИЙ ПЕРІОД

За час війни економіка України закономірно зменшилася в рази, і після перемоги однією із основних задач буде її відновлення як мінімум до довоєнного рівня.

Основні особливості, які можна виділити наступні:

1. зруйнована економіка в цілому по всій країні. Так, на початок липня 2022 було зруйновано об'єктів інфраструктури на суму більше 90 мільярдів доларів США. Втрати ж перевищують 250 млрд. доларів. Таким чином загальна кількість коштів для відновлення становить близько 349 млрд. доларів. Найбільше коштів потребують відновлення будинків (69 млрд.), розмінування земель (73 млрд.), відновлення транспортної інфраструктури (74 млрд.), комерція та індустрія (21 млрд.), енергетика (10 млрд) [1];

2. знищена промисловість. Особливо це стосується індустріального регіону Донбасу, а також зв'язки між трикутником Донбас – Дніпро/Запоріжжя – Крим;

3. відтік населення в результаті війни, достатня частина якого не повернеться ні після перемоги, ні в близькому майбутньому. Зокрема, з початку вторгнення більше 7 мільйонів українців виїхали за кордон, що становить близько п'ятої частини всього населення [2]. Водночас повернення військових з фронту;

4. енергетичний дефіцит, внаслідок знищення енергетичної інфраструктури. Станом на 20 жовтня знищено близько 40% енергетичної інфраструктури країни [3]. Сюди входять як електростанції, так і ЛЕП та підстанції;

5. спустошення регіонів, де були активні бойові дії.

Саме тому, під час відбудови необхідно зосередити увагу на ключових галузях, щоб вони стали опорою нової економіки. На думку авторів, до основних напрямів фінансування належать наступні сфери розвитку економіки:

1. Транспорт. Залізні дороги, автомобільні дороги, порти та судноплавство;

2. Енергетика. Відновлення енергетичної інфраструктури для подальшого використання наявної електроенергії в інших сферах;

3. Металургія. Чорна та кольорова металургія Донбасу та Дніпропетровської та Запорізької області;

4. Впровадження видобутку нафти та газу на шельфі Чорного моря з подальшою побудовою інфраструктури для них на півдні країни;

5. Використання виготовлених продуктів пункту 3 та 4 в якості сировини для підприємств на кшталт АТ «Мотор Січ» для виготовлення сучасних конкурентоспроможних високотехнологічних приладів.

У той же самий час, варто зазначити, що до 2014 року частина Української економіки була сформована за рахунок індустріального південно-східного регіону, внаслідок географії та покладів значних об'ємів природних ресурсів: вугілля та заліза на Донбасі, марганцевих та алюмінієвих руд в Запорізькій та Дніпропетровській областях. Для забезпечення електроенергією підприємств, в особливості металургійних, була побудована низка тепло станцій у відповідних регіонах разом з Запорізькою АЕС.

При цьому, спустошення даних регіонів в результаті війни, розмінування від снарядів та зачищення місцевості від боєприпасів потребує час, як мінімум півроку-рік. Цей час необхідно використати для налагодження транспортної інфраструктури, бо більшість інвестицій та матеріалів

буде йти з країн-партнерів заходу. Основними способами доставки товарів будуть залізні дороги та судноплавство.

Наступним кроком буде, за рахунок налагодження логістики, відновлення енергетичної інфраструктури. Це дасть фундамент для подальшого будівництва промисловості для металургії. Україна має достатню кількість електростанцій, тому на початковому етапі необхідно зосередитися на відбудові наявних та їх модернізацію під сучасні стандарти.

Одне з найскладніших завдань буде відновлення «індустріального трикутника» з налагодженням всіх транспортних зв'язків між його складовими. Якщо в Дніпропетровській та Запорізькій області достатньо відновити заводи, полагодити наявні лінії, то на Донбасі потрібно буде заново будувати всі компоненти, включно з житлом та інфраструктурою для населення. Без інвестицій та грантів з заходу, а також без робочої сили це буде неможливо. З іншого боку масштабне будівництво дасть велику кількість робочих місць та стимулює розвиток економіки.

Незадовго до подій 2013-2014 років були розмови про буріння свердловин на шельфі Чорного моря для видобутку нафти та газу, але через незаконну анексію Криму та початок бойових дій на Донбасі, міжнародні компанії не стали вкладати свої кошти. Після закінчення війни це може стати сферою, куди інвестиції будуть йти, бо Європа залежна від імпорту енергоресурсів, а ситуація з майбутнім імпортом нафти та газу з Сибіру є невизначеною. В результаті може утворитися індустріальний центр на півдні України.

Видобуток та проста переробка первинних ресурсів з подальшим експортом в інші країни завжди не була надто прибутковою. Важливо з цих ресурсів створювати складні механізми та елементи, що будуть мати попит на міжнародному рівні. Це не тільки спричинить появу висококваліфікованих робочих місць, а і збільшить значимість України на міжнародній арені.

Запропонований шлях розвитку має мету заснувати фундамент нової економіки України з побудовою тісних промислових зв'язків, передусім в сфері металургії та нафти та газу. Це дасть внутрішню сировину для вироблення комплексних технологічних приладів. На основі цієї бази можна буде розвивати інші сфери.

Література:

1. The World Bank. Ukraine Rapid Damage and Needs Assessment (English). Веб сайт URL: <https://documents.worldbank.org/en/publication/documents-reports/documentdetail/099445209072239810/p17884304837910630b9c6040ac12428d5c> (the date of access: 09.11.2022)

2. IMF staff country reports. Ukraine: Request for Purchase Under the Rapid Financing Instrument- Press Release; Staff Report; and Statement by the Executive Director for Ukraine. Веб сайт URL: <https://www.imf.org/en/Publications/CR/Issues/2022/10/19/Ukraine-Request-for-Purchase-Under-the-Rapid-Financing-Instrument-Press-Release-Staff-524913> (the date of access: 09.11.2022)

3. УНІАН. Інформаційне агентство. Майже 40% енергетичної інфраструктури України серйозно пошкоджено – радник глави Міненерго. Веб сайт URL: <https://www.unian.ua/economics/energetics/blizko-40-energetichnoji-infrastrukturi-ukrajini-seryozno-poshkozhenno-radnik-ministra-energetiki-12017187.html> (дата звернення: 06.11.2022).